

Formaðurin í Læknafelagnum:

Politikarar í Klaksvík vísa størri áhuga í sjúkrahúsmálinum enn aðrir politikarar

— Fyri mær at siggja, er tað einki løgið í, at lokalir politikarar og læknar ganga inn fyrri at útbyggja sjúkrahúsvirkið — t.d. sum í Klaksvík.

Tað, sum ein kann óvunda klaksvíkingum, er tann ovurstóra áhuga, sum politikararnir har hava fyrri sjúkrahúsinum. Her meini eg, at tað má vera upp til hinar politikararnar at víga fyrri og imóti, hvat rætt er. Hetta sigur formaðurin í Læknafelagnum, Petur Ellefsen í 2. parti av samrøðuni, sum Tiðindablaðið Sosialurin hevur havt við hann í samband við útbygging av føroyska sjúkrahúsvirkinum.

Triði og seinasti parturin kemur í blaðið mikudagin

Tað verður av og á havt á munn, at læknar samarbeiða ov illa.

— Meinar tú, at samarbeiðið millum læknar í Føroyum átti at verið betri?

— Eg trúgvi ikki, at samarbeiðið millum læknar í Føroyum er verri enn aðrastaðni, og eg trúgvi heldur ikki, at samarbeiðið millum læknar er verri enn millum aðrar stættir í Føroyum.

Tað er nokk soleiðis, at um samarbeiðið millum tveir ella fleiri læknar haltar, so hevur hetta ógvuliga stóran áhuga millum fólk. Tað er møguliga eisini soleiðis, at læknar eru meira eydnir um sitt útdæmi enn onnur. Í hvussu so er skal ein sum lækni ansa ógvuliga væl eftir, hvussu ein málber segir yvir fyrri sjúklinginum, — vit kenna jú øll ræðusögurnar um læknar, sum skulu hava sagt »At tverri er ikki nógv at gera nú, men hevði tú komið til mín beinanvegin!« So leingi hetta bert er undirhald í meira ella minni veitslukendum samkomum kann tað vera í lagi. Verri er um slíkt verður misnytt í politisku deðbattini um tilrættalegging av okkara heilsuverki.

Annars gangi eg út frá, at tú sipar til aktuella

tjakið um samarbeiðið um ortopedkirurgiskar sjúklingar, og har vil eg meta, at sjálvt um best var, at ortopedkirurgurin sat á Landssjúkrahúsinum, so áttu vit frá Landssjúkrahúsinum nokk kunnað mobiliserað eitt sindur meira samarbeiðsfilja og -evni.

Centralsjúkrahús

— Tað hevur verið frammi í tjakinum, at vit kunnu ikki hava eitt centralsjúkrahús í Føroyum, tí vit bert eru 44.000 fólk!

— Tað er rætt, men her gongur tjakið veruliga meira uppá, hvussu vit skulu uppbyggja samlaða sjúkrahúsvirkið. Skulu vit hava try sjúkrahús við ymiskum sjálvstøðugum specialfunktiónum — kanska við betri ella vana-ligari samarbeiði sínámillum, sum hvørt í sínum lag senda sjúklingar til Ríkishospitalið? Ella skulu vit uppbyggja í tí vanliga nýttu »pyramiduni«, har vit fyrst hava hin púra decentraliseraða og óspecialiseraða kommunulæknar sum sjálvur kannar og víðgerð umleið 80% av sjúklingunum? Restina má hann vísa til serlækna, sum í Føroyum situr á sjúkrahúsinum.

Taka vit okið fyrri smau

sjúkrahúsin, er greitt, at um vit seta á stovn bæði medisinska og kirurgiska deild, so kunnu kommunulæknarnir har fáa fleiri sjúklingar víðgerðar lokalt, og minni partur nýtist at fara til tann smala endan av pyramiduni, so kallaðu »centralsjúkrahúsfunktiónirnar«.

Tað, sum eg vil halda fast við, er, at tann specialiseraði og »smalspektraði« lækni má hava høvi til at koncentrera seg um sitt subspeciali og hava møguleika fyrri í sínum dagliga arbeiði at fáa hjálp frá hinum subspecialistunum og eigur hetta at vera á Landssjúkrahúsinum.

Tað eru sostatt nógvir spurningar, sum skulu svarast, aðrenn struktúrin »Centralsjúkrahúsvirkinum« verður fastlagdur.

Skulu vit hava yngri læknar á smærri sjúkrahúsinum? Tá verður tað ikki bert ein men fyra til seks.

Skulu vit býta smáu sjúkrahúsin í medisinska og kirurgiska deild? Tá verður tað ikki bert ein yvirlækni av hvørjum slag, men minst tveir.

Skulu vit hava lands-umfatandi specialfunktiónir á smærri sjúkrahúsinum?

Hvussu ávirkar tað útbyggingarteyr og mann-ingarteyr á smáu sjúkrahúsinum?

Hvussu ávirkar tað arbeiðsumstøðurnar hjá tí har sitandi serlækna?

Hvussu ávirkar tað hindeiðsumstøðurnar hjá hinum serlæknunum?

Hvussu ávirkar tað útbúgvingarvið hjá yngri læknunum í føroyska sjúkrahúsvirkinum?

Og seinast ógavgerandi: hvussu ávirkar alt hetta samlaða virðið av sjúklingaviðgerðini í føroyska sjúkrahúsvirkinum?

— Tað verður eisini ført fram, at tað nyttar ikki at seta læknarnar, tí føroyingar fara av landinum í stórri og stórri tali?

— Tað minnir meg um mannin, sum segði, at hann trúði einki uppá »minisukur« tí øll, sum ótu hetta vóru lika tjúkk. Eg trúgvi ikki, ein skal seta serlæknar fyrri at spara flogseðlar. Sjálvur havi eg sent 10–20 sjúklingar til Danmarkar um árið. Hetta svarar til 1/2% av teimum »sjúklingakontaktum« eg havi. Hetta er sjálvandi ymiskt fyrri ymisku serlæknagreinirnar.

Tað er sostatt ikki so nógv ein spurningur um, hvussu nógv fara niður, men meira ein spurningur um servicustøðið — og at helst bert tey fara, sum hava tað fyrri neyðini. Annars hevur ein varhugan av, at føroysku politikararnir her vilja geva føroyingum eins góðar møguleikar sum í grannalöndunum.

Í lotuni verður gjørd ein kanning av, hvussu nógvir av sjúklingunum verða sendir fyrstu ferð til kanning og víðgerð í Danmark, og hvussu nógvir verða sendir, tí deildir á Ríkishospitalinum senda teir til kontrol. Her er tað okkara fatan, at ein partur av hesum sjúklingum kann kontrollerast í Føroyum.

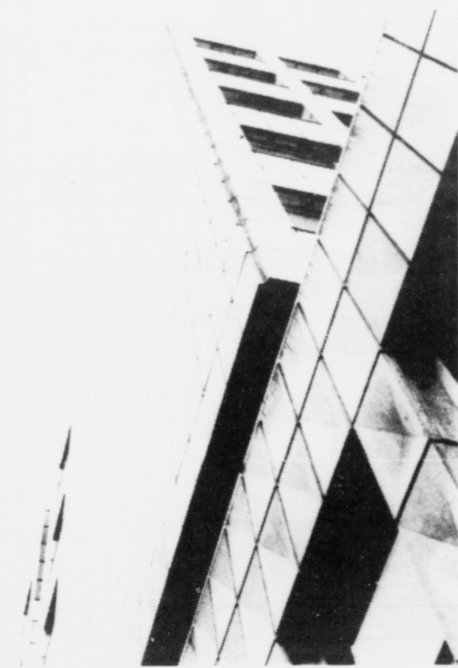
Einki ávist mark

— Men hvar er markið. Hvussu nógv skulu vit útbyggja sjúkrahúsvirkið, hvussu nógvir sergreinar skulu vit hava afturat?

— Eg meti ikki, at nakar ávist mark er. Hetta er nakar dynamiskt, sum broytist av nógvum faktorum — sjúkramynstri, nýggjum kanningarhættum, nýggjum møguleikum í sjúklingaviðgerðini, broytingum í útbúgving av læknunum, broytingar í teimum krøvum, sum verða sett til arbeiðsumstøðurnar hjá læknunum og øðrum starvsfólki o.s.f.

Eisini hesi víðurskipti má ein taka við í ráðleggingini fyrri sjúkrahúsvirkið. Her kundi eg nevnt, at

Orð og myndir: Jan Müller

núverandi ríkisumboðsmaðurin, Niels Bentzen, sum næstformaður í »Det centrale råd for lægers videreuddannelse« hevur verið ein av teimum, sum skuldi royna at víðgera teir »timburmenn« sum danska heilsuverkið var komið í aftaná útbyggingina í »de glade 60ere«. Tað kann vera eitt sindur hugstoytt at siggja, hvussu hann verður viðfarin í ávisum blað, sovið eg dugi at meta, bert tí at hann út frá sínum royndum gevur sína metan av, hvørjir trupulleikar liggja í útbyggingini av føroyska sjúkrahúsvirkinum.

Barnalækna og Tannlækna

— Hvussu nógvir sergreinar kundi tú hugsað tær komu til Føroya afturat?

Í altinum frá Læknaræðnum hava vit roynt at met um heta. Eg haldi, at vit skjótast eiga at seta yvirlækna í barnasjúkum og seta tannlækna við sjúkrahúsvirkið. Uppá longri sikt eiga vit at hava neurolog (tekur sær av sjúkum í nervalagnum), seinri møguliga laboratorilækna og barnasjkiatara.

— Nógv verður tosað um ortopedkirurgi. Er tað samtykt at fáa hesa sergreinina í Føroyum?

Í 1973 hevði táverandi landslækni fund við yvirlækna Rajani, skurðlæknarnar á Landssjúkrahúsinum og yvirlækna Vestergaard, sum eg haldi sat á Suðuroyar sjúkrahúsi tá.

Tað er áhugavert at siggja, at tá vóru tað yvirlæknarnir á smáu sjúkrahúsinum, sum gingu harðast inn fyrri ortoped-

kirurgi á Landssjúkrahúsinum, meðan skurðlæknarnir á Landssjúkrahúsinum vóru meira ullintir í sínum tilráðingum. Landslækni innstillaði til landsstyrið, at ortopedkirurgi skuldi vera á Klaksvíkar sjúkrahúsi við 8–10 sengrum og varð hetta sett í verk. Sami landslækni sigur í síni seinastu årsfrágreiðing í 1978:

»man må håbe, at det nedsatte planlægningsudvalg vedrørende det fremtidige hospitalsvæsen, der vil medføre en udbygning af de 2 mindre sygehuse med specialafdelinger som befolkningsgrundlaget hverken patientmæssigt eller økonomisk kan bære«.

Tað vil siga at hann í vissan mun hevur skift meining.

Skift meining

— Hvat tá ikki eisini Rajani, yvirlækni skift meining?

— Kanska tú kann spyrja, hvør ikki hevur skift meining. Lesur tú tað Essa Arge yvirlækni skriver í Dagblaðnum fyrri stuttum, so er hann har meira avkláraður nú, enn hann var í 1973.

Her skal ein ikki gloyma fortreyttirnar fyrri støðutakanini fyrri í sjeftiárunum. Her kann vera lætt hjá okkum, sum seinri eru komnir heim, at hava eina fresta meining. Á smáu sjúkrahúsinum høvdu læknaligu víðurskiptini leingi verið minni góð, milt sagt. Hetta kom mest av ótolandi arbeiðsviðurskiptum, har yvirlækni á sjúkrahúsinum eisini skuldi rokja kommunu-